

Åkrasanden

Lærerik spasertur

Strandområdene på Vest-Karmøy er små sammenlignet med Jærstrendene, men har en unik flora, vegetasjon og historie. Karmøybuen Anders Lundberg, dr. philos. og professor i geografi ved Universitetet i Bergen, beskriver strandsonene på vestsiden av Karmøy som **naturperler av internasjonal klasse**.

Vegetasjonen her ute i sjøkanten er dominert av svært hardføre arter som har tilpasset seg det kalk- og saltrike underlaget, sjøvannet og de stadige vindene. Siden Åkrasanden ryddes for tang og tare sommerstid, er blomsterfloraen og vegetasjonen ikke fullt så frodig her som på de andre sandstrendene på Vest-Karmøy.

Viktig tare

Der taren blir liggende og brytes ned, gir den nemlig næring til planter og organismer som i neste omgang blir mat for vadefugler som myrsnipen, sandløperen, lappspoveren, brushanen og polarsnipen. Disse bruker strendene som rasteplass om høsten under trekket på sin vei mot sørlige breddegrader. De viktigste plantene i sanddynene er de sandbindende gressartene marehalm, strandrug og strandkveke. Den mest spennende blomsterfloraen finner vi på engene på baksiden av sanddynene innover land. I lite påvirkede områder trives fargerike arter som blodstorknebb og rundskolm, og sjeldenheter som fagerknoppurt, bakkesøte og lodnerublm.

Evige vandrere

På Åkrasanden og sandstrendene ellers i kommunen bør folk være oppmerksomme på faren for sandflukt, og unngå sanddyner uten sammenhengende gress- eller plantedekke. Strandvegetasjonen påvirker det dynamiske sanddynelandskapet, der sanden blåses på land, bindes av plantene for så å vaskes bort igjen av høst- og vinterstormene. Ødelegges vegetasjonen av ulovlig ferdsel fra motorkjøretøy, sykling, ridning osv... kan sanden forsvinne i havet eller bli ført med vinden innover land i store mengder. Ferdes derfor på selve stranden eller langs stiene.

Berggrunnen stranden ligger på, brøt for 500 millioner år siden fram fra jordens indre da to store kontinenter kolliderte. Sprekker oppsto og glødende lava trengte seg fram. Denne inngår i dag i bergartene vi kan se langs havkanten på Vest-Karmøy, fra Åkrehamn og sørover. De er granittiske, og ville alene gitt et skrint jordsmonn.

Men den kalkrike og selvdrenerende skjellsanden vi i dag ser på Vest-Karmøy, har lagt grunnen for et av de mest grøderike jordbruksområdene i landet vårt. Sanden ble til da storbreen under siste istid dro med seg stein og grus, som ble skuret mot underlaget. Da breen smeltet bort og havet flommet fram, kunne bølgene vaske i dette morenematerialet. Sanden fulgte med strømmene langs land og ble avsatt i bukter og viker. Også i dag arbeider havet og vindene med sanden og gjør strendene til evige vandrere.

Åtte strender

Det kilometerlange strandområdet på Åkra består egentlig av 7-8 strender med ulike navn, fra Kaiasanden lengst i nord til Liknessanden i sør, men i det daglige kalles området mellom Røde Kors-huset og Medhaugshammeren som Åkrasanden. Dette området er offentlig friluftsområde, forvaltet av Nord-Rogaland og Sunnhordland Friluftsråd (NRSF forvalter også Sandvesanden). Resten av strandområdene er i privat eie, og omfattes av allemannsretten som åpner for allmenn ferdsel under ansvar.

Adkomst:

Følg skiltene "Åkrasanden" på høyre hånd når du er kommet til Åkrehamn sentrum. Det finnes flere avstikkere til parkeringsplasser langs stranden på Åkra.

av Heidi E. Lindaas

Referanser:

Lundberg, Anders 1997. Sandstrendene på Vest-Karmøy. Ei gåve frå breen, havet og vinden. Nord-Rogaland og Sunnhordland Friluftsråd.

Lundberg, Anders 1998. Åkrasanden - Liknes, sandstrender til nytte, glede og frustrasjon. S. 418-421 i Karmøys flora. Biologisk mangfald i eit kystlandskap. Fagbokforlaget, Bergen.